

Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза;
оперативно-розшукова діяльність

УДК 343.132

Войтович Ірина Степанівна

*ад'юнкт кафедри кримінального процесу та криміналістики
факультету №1*

Львівського державного університету внутрішніх справ

Войтович Ирина Степановна

*адъюнкт кафедры уголовного процесса и криминалистики
факультета №1*

Львовского государственного университета внутренних дел

Voytovych Iryna

*Adjunct of the Department of Criminal Procedure and Forensics
Faculty No. 1*

Lviv State University of Internal Affairs

**ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ ФАКТИЧНИХ ПІДСТАВ ПРОВЕДЕННЯ
СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ**

**ПОНЯТИЕ И СОДЕРЖАНИЕ ФАКТИЧЕСКИХ ОСНОВ
ПРОВЕДЕНИЯ СЛЕДСТВЕННЫХ (РОЗЫСКНЫХ) ДЕЙСТВИЙ**

**CONCEPT AND CONTENT OF FACTUAL GROUNDS FOR
CONDUCTING INVESTIGATIVE (SEARCH) ACTIONS**

***Анотація.** У статті розглянуті питання фактичних підстав проведення слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування у кримінальному провадженні. Проводиться аналіз національного кримінального процесуального законодавства, що регламентує порядок та підстави проведення слідчих (розшукових) дій.*

Автором пропонується думка, згідно з якою, встановлення відомостей, що утворюють основу прийняття рішення про проведення слідчої (розшукової) дії, а також оцінка їх достатності залежать від ряду складових: формулювання підстави слідчої (розшукової) дії в законі, який може містити вказівку на необхідність обґрунтування проведення слідчої (розшукової) дії будь-якими даними; від ступеня обмеження слідчого дією прав і свобод учасників процесу; від процесуального статусу учасника досудового розслідування, щодо якого проводиться слідча (розшукова) дія; від вимог закону щодо оформлення рішення про проведення слідчої (розшукової) дії (необхідність винесення мотивованої постанови, ухвали).

Різноманітний характер трактування фактичних підстав для провадження слідчих (розшукових) дій пояснюється невизначеністю позиції самого законодавця. Вважаємо, що категорія «підстава» повинна мати досить чітке значення; підстава не може бути зумовлена метою слідчої (розшукової) дії, і тому, в законі необхідно відповідним чином сформулювати її стосовно до проведення всіх слідчих (розшукових) та й інших процесуальних дій.

Авторка не погоджується із позицією за якою фактичні підстави проведення слідчої (розшукової) дії можуть бути встановлені виключно доказами, отриманими в порядку, передбаченому кримінальним процесуальним законом.

Пропонується авторське визначення визначення фактичних підстав проведення слідчих (розшукових) дій, під якими розуміється наявність достатніх фактичних даних, що отримані за результатами проведення процесуальних дій, під час яких отримана заява (повідомлення) про вчинене кримінальне правопорушення, здійснено вилучення предметів та документів (тимчасовий доступ до речей і документів, затримання), отримано інші докази (слідчі (розшукові), негласні слідчі (розшукові) дії) та дають можливість обґрунтовано вважати, що під час проведення такої

слідчої (розшукової) дії будуть отримані нові або підтверджені наявні докази, що мають значення для кримінального провадження.

Ключові слова: факт, фактична підстава слідчої (розшукової) дії, слідча (розшукова) дія, доказ, доказування.

Анотація. В статті розглянуті питання фактичних основань проведення слідствених (розшукних) дій в ході досудебного розслідування. Проводиться аналіз національного кримінального процесуального законодавства, регламентуючого порядок і основи проведення слідствених (розшукних) дій.

Автором пропонується думка, згідно з якою, встановлення фактів, що становлять основу прийняття рішення про проведення слідственого (розшукного) дій, а також оцінка їх достаточності залежать від ряду факторів: формулювання основи слідственого (розшукного) дій в законі, який може містити вказівку на необхідність обґрунтування проведення слідственого (розшукного) дій будь-якими даними; від ступеня обмеження слідственого дійством прав і свобод учасників процесу; від процесуального статусу учасника досудебного розслідування, в стосунку до якого проводиться слідственое (розшукное) дійство; від вимог закону про оформлення рішення про проведення слідственого (розшукного) дійства (необхідність винесення мотивованого постановлення, ухвали).

Різноманітний характер трактування фактичних основань для проведення слідствених (розшукних) дій пояснюється невизначеністю позиції самого законодавця. Считаем, що категорія "основание" повинна мати достатньо чітке значення; основание не може бути обумовлено метою слідственого (розшукного) дійства, і тому в законі необхідно відповідним чином

сформулировать его применительно к проведению всех следственных (розыскных) и других процессуальных действий.

Автор не соглашается с позицией, по которой фактические основания проведения следственного (розыскного) действия могут быть установлены исключительно доказательствами, полученными в порядке, предусмотренном уголовным процессуальным законом.

Предлагается авторское определение фактических оснований проведения следственных (розыскных) действий, под которыми понимается наличие достаточных фактических данных, полученных по результатам проведения процессуальных действий, в ходе которых получено заявление (сообщение) о совершенном уголовном правонарушении, осуществлено изъятие предметов и документов (временный доступ к вещам и документам, задержанию), получены другие доказательства (следственные (розыскные), негласные следственные (розыскные) действия) и дают возможность обоснованно считать, что во время проведения следственного (розыскного) действия будут получены новые или подтверждены имеющиеся доказательства, имеющие значение для уголовного производства.

Ключевые слова: *факт, фактическое основание следственного (розыскного) действия, следственное (розыскное) действие, доказательство, доказывание.*

Summary. *The article deals with the issue of factual grounds for conducting investigative (search) actions during a pretrial investigation in criminal proceedings. An analysis of national criminal procedural legislation, which regulates the procedure and grounds for conducting investigative (search) actions, is carried out.*

The author offers an opinion according to which the establishment of information that forms the basis of a decision to conduct an investigative (search)

action, as well as the assessment of their sufficiency, depend on a number of components: the formulation of the basis of the investigative (search) action in the law, which may contain an indication of the need substantiation of the investigative (search) action with any data; from the degree of limitation of the rights and freedoms of the trial participants by the action of the investigator; from the procedural status of a participant in a pretrial investigation, in respect of which an investigative (search) action is being conducted; from the requirements of the law regarding the execution of a decision to conduct an investigative (search) action (the need to issue a motivated resolution, judge's decision).

The diverse nature of the interpretation of the factual grounds for conducting investigative (search) actions is explained by the uncertainty of the position of the legislator himself. We believe that the category "ground" should have a fairly clear meaning; the basis cannot be determined by the purpose of the investigative (search) action, and therefore, it is necessary to formulate it in the law in an appropriate manner in relation to the conduct of all investigative (search) and other procedural actions.

The author does not agree with the position according to which the actual grounds for conducting an investigative (search) action can be established exclusively by evidence obtained in the manner prescribed by the criminal procedural law.

The author's definition of the factual grounds for conducting investigative (search) actions is proposed, which means the presence of sufficient factual data obtained as a result of procedural actions, during which a statement (notification) about a committed criminal offense was received, items and documents were seized (temporary access to things and documents, detention), received other evidence (investigative (search), secret investigative (search) actions) and make it possible to reasonably believe that during such an investigative (search) action, new or confirmed existing evidence will be obtained, which has significance for criminal proceedings.

Key words: *fact, factual grounds of investigative (search) action, investigative (search) action, evidence, proving.*

Постановка проблеми в загальному вигляді. Слідчі (розшукові) дії проводяться в тих випадках, коли слідчий (дознавач) може користуватися певними фактичними даними, які свідчать про те, що за допомогою проведення цієї слідчої (розшукової) дії може бути отримана певна доказова інформація. Саме фактичні підстави слідчої (розшукової) дії дозволяють отримати відомості (докази), що дозволяють встановити обставини, що мають значення для правильного вирішення кримінального провадження. Проведення слідчої (розшукової) дії буде результативним тільки у тому випадку, коли для цього є фактичні підстави; якщо ж їх немає - слідча (розшукова) дія проводиться «навмання» [1, с. 23]. Окрім цього, окремі слідчі (розшукові) дії містять в собі явні елементи обмеження законних прав та інтересів громадян, і саме фактичні підстави, обмежуючи суб'єктивізм слідчого (дознавача) під час прийняття рішення про проведення слідчої (розшукової) дії, виконують роль процесуальних гарантій прав і свобод учасників досудового розслідування. В цьому контексті важливим є питання встановлення фактичних підстав проведення слідчих (розшукових) дій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання підстав проведення слідчих (розшукових) дій було предметом дослідження серед низки науковців, зокрема: Л.І. Аркуши [2], В.Д. Берназ [3], О.В. Капліної [4], М.А. Погорецького [5], Д.С. Сергєєвої [6], С.М. Смокова [7], О.С. Старенького [8], Р.С. Тагієва [9] та інших.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз нормативно-правової бази та судової практики задля визначення змісту та суті фактичних підстав проведення слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування у кримінальному провадженні.

Виклад основного матеріалу дослідження. В етимологічному розумінні поняття «фактичний» розуміється як дійсний, справжній; який відповідає фактам, дійсності; насичений фактами та означає, що відображає дійсний стан чого-небудь, відповідний фактами. Поняття «фактичний» стосується такого поняття як «факт» [10, с. 552].

У свою чергу така категорія, як «факт» (від латинського *factum* - зроблене, вчинилося) розуміється як: 1. Дійсна, не вигадана подія, дійсне явище; те, що сталося, відбулося насправді. Те, що є матеріалом для певних висновків і відповідає об'єктивній дійсності. 2. Реальність, дійсність; те, що об'єктивно існує. 3. Справді, безперечно, безсумнівно. 4. Уживається для вираження згоди, ствердження; справді, дійсно, звичайно, безсумнівно [10, с. 552].

Факт (від лат. *factum* — зроблене) — подія, що відбулася в дійсності, певним чином зафіксована і істинність якої може бути перевірена чи не піддається сумніву в межах дискурсу. Факт існує незалежно від людини, проте саме визнання його як дійсного та вираження істотно залежать від суб'єктивних нашарувань [11].

Також факт може тлумачитися як знання, достовірність якого не викликає сумніву, забезпечується прямим зіставленням з реальною ситуацією в дійсності за допомогою відчуттів, сприймання, уявлення. Факт тут — це знання безпосереднє, наочно-образне і підкріплене досвідом. На базі системи фактів, які підтверджують або спростовують певну думку, вибудовується теорія. Теорія систематизує факти, описує і пояснює їх, чим передбачає нові, ще невідомі факти [12, с. 661].

Факт може мати і значення судження або висловлення, що мають статус істинних, а тому в процесах пізнання та мислення виступають підставами для визначення істинності інших суджень або висловлювань, входячи до складу процедур доведення та логічного доказу. При логічній дедукції судження чи висловлювання в формі фактів слугують засновками,

з яких випливають логічні наслідки або висновки. Застосовуючись при індукції, факти виступають аргументами, що більшою чи меншою мірою підтверджують або спростовують тезу — положення або систему положень, істинність яких встановлюється [12, с. 661].

У філософії факт може розумітися як явище або подія, що об'єктивно відбулися в дійсності, і це може бути підтверджено засобами чуттєвого сприйняття та показаннями приладів. Факт являє собою одиничний випадок, в якому представлено вияв певного закону світу; а закон зі свого боку узагальнює факти. Факт об'єктивний і відносно незалежний від способів його виявлення, а тому в процесах пізнання і мислення відіграє роль свідчень про істинний стан речей. Факт слугує вихідним пунктом проникнення в сутність природного і соціального світу [12, с. 661]. Найпростіший факт (елементарний факт) відображає якість одного об'єкта або відношення між двома чи більше об'єктами, що не може поділятися на менші одиниці інформації [13, с. 65].

Науковим фактом називається неодноразово підтверджений результат спостереження, що для всіх практичних цілей приймається як «істинний». Науковий факт може бути відкинений або замінений в міру розвитку науки [6]. Гіпотеза, що узгоджується зі спостережуваними фактами, стає теорією або законом. З накопиченням нових фактів одна гіпотеза може бути замінена іншою лише у тому випадку, коли нові факти не можна пояснити попередньою гіпотезою або старі факти суперечать їй. Первинний опис, узагальнення, систематизація зібраних фактів — це характерні ознаки емпіричного пізнання. Факти мають науково-пізнавальну цінність тільки в тих випадках, коли вони систематизовані, між ними розкриті не випадкові залежності та визначені причини наслідків [14, с. 35, 38, 41].

Юридичний факт — конкретні обставини, з настанням яких норми права передбачають юридичні наслідки у вигляді виникнення, зміни чи

припинення правоздатності, дієздатності або конкретних суб'єктивних прав чи обов'язків суб'єктів [15, с. 809].

Виходячи з викладеного, стосовно фактичних підстав провадження слідчих (розшукових) дій можна зробити висновок про те, що, чим більша кількість фактів, обставин (елементів) входять до них або лежить в основі рішення про проведення слідчої (розшукової) дії, тим обґрунтованіше воно буде.

Встановлення того, які відомості утворюють основу прийняття рішення про проведення слідчої (розшукової) дії, а також оцінка їх достатності залежать від ряду складових: формулювання підстави слідчої (розшукової) дії в законі, який може містити вказівку на необхідність обґрунтування проведення слідчої (розшукової) дії будь-якими даними; від ступеня обмеження слідчого дією прав і свобод учасників процесу (чим істотніше такі обмеження, тим вищим повинен бути рівень обґрунтованості проведеної дії); від процесуального становища учасника досудового розслідування, щодо якого проводиться слідча (розшукова) дія; від вимог закону щодо оформлення рішення про проведення слідчої (розшукової) дії (необхідність винесення мотивованої постанови, ухвали).

Як уже зазначалося, фактичні підстави проведення слідчих (розшукових) дій в спеціальній літературі трактуються по-різному.

Так Д.Б. Сергєєва під час аналізу фактичних підстав проведення НСРД, визначає їх як наявність достатніх відомостей в матеріалах кримінального провадження, що свідчать про можливість досягнення мети відповідної НСРД. Достатність таких відомостей визначається їх здатністю формувати в уповноваженого суб'єкта внутрішнє переконання про можливість досягнення цієї мети [6, с. 61].

Подібне визначення можемо зустріти і в С.Ю. Карпушина, який вказує, що фактичними підставами проведення слідчих (розшукових) дій є сукупність даних, що обумовлюють необхідність і можливість проведення

певної слідчої (розшукової) дії в конкретних умовах з огляду на досягнення її мети [17, с. 114].

На думку А.Я. Хитри, фактичні підстави – це різні фактичні дані, які визначають необхідність виявлення, збирання і перевірки доказів шляхом проведення слідчих (розшукових) дій з метою встановлення обставин учиненого кримінального правопорушення [18, с. 58].

В.М. Стратонов та О.В. Стратонова говорять, що фактичні підстави передбачають існування фактичних даних, що викликають необхідність провадження певної слідчої дії з метою отримання доказів у справі [19, с. 180].

Юридичними (правовими) підставами є сукупність передбачених кримінально-процесуальним законом умов, що дають право на проведення негласних слідчих (розшукових) дій [20, с. 305].

Такий різноманітний характер трактування фактичних підстав для провадження слідчих (розшукових) дій пояснюється невизначеністю позиції самого законодавця. Вважаємо, що категорія «підстава» повинна мати досить чітке значення; підстава не може бути зумовлена метою слідчої (розшукової) дії, і тому, як уже зазначалося, в законі необхідно відповідним чином сформулювати її стосовно до проведення всіх слідчих (розшукових) та й інших процесуальних дій.

На наш погляд, вимога обґрунтованості означає по своїй суті обумовленість рішення про проведення слідчої (розшукової) дії фактичним обставинам кримінального провадження, щодо слідчої ситуації і сукупності вже зібраних доказів та інших відомостей, а також нагальну потребу в проведенні цієї слідчої (розшукової) дії. При цьому така обґрунтованість повинна бути продиктована саме наявністю фактів дійсності, виявлених обставин, що вимагають або «підштовхують» слідчого (дізнавача) до прийняття рішення про проведення слідчої (розшукової) дії. У цьому сенсі вимога обґрунтованості рішення є проявом інформаційної суті прийнятого

рішення. Тим самим первинним в обґрунтованості рішення про проведення слідчої (розшукової) дії є саме інформація, яка існує у слідчого перед прийняттям цього рішення. Необхідність в проведенні тієї чи іншої слідчої (розшукової) дії повинна «витікати» з доконаних фактів дійсності, бути обумовлена ситуаційними обставинами.

Тобто, фактична обґрунтованість рішення про проведення слідчої (розшукової) дії означає логічне, природне обґрунтування рішення фактичними обставинами кримінального провадження, відомостями, вже зібраними слідчим (дознавачем) до моменту прийняття такого рішення, бо Обґрунтованість означає, що висновки та рішення мають ґрунтуватись на сукупності фактів, ... які охоплюють усі суттєві обставини справи та відображають реальну дійсність [21, с. 17].

Таким чином, сутність фактичних підстав для проведення слідчої (розшукової) дії становлять дані (відомості), що вказують на можливість отримання доказової інформації в результаті проведення цієї слідчої (розшукової) дії. У зв'язку з цим теоретично і практично значимими видаються два питання: 1) що може виступати як фактична підстава проведення слідчої (розшукової) дії: чи повинні це бути тільки докази, тобто закріплені відповідно до вимог КПК України відомості, що мають значення для правильного вирішення кримінального провадження, або ж це можуть бути і дані, отримані під час перевірки повідомлення про кримінальне правопорушення, дані негласних слідчих (розшукових) дій чи інша непроцесуальна інформація; 2) що розуміти під достатністю такого виду відомостей.

Відповідаючи на ці питання, слід зазначити, що особливість кримінального судочинства полягає в тому, що цей вид державної діяльності чітко регламентований законом і її невід'ємною ознакою є кримінальна процесуальна форма. Порушення процесуальної форми проведення слідчої (розшукової) дії повинно тягнути втрату доказового

значення отриманих результатів (ст. 87 КПК України). Відсутність в законі чітко виражених фактичних підстав провадження слідчих (розшукових) дій утрудняє подальшу оцінку їх обґрунтованості.

Аналіз норм КПК України, що регламентують порядок проведення слідчих (розшукових) дій, дає нам можливість говорити про те, що відповідно до загальних умов, підставою для проведення слідчої (розшукової) дії є наявність достатніх відомостей, що вказують на можливість досягнення її мети (ч. 2 ст. 233 КПК України). Однак, мета проведення конкретної слідчої (розшукової) дії зазначена тільки для проведення обшуку (ч. 1 ст. 234 КПК України), огляду (ч. 1 ст. 237 КПК України), слідчого експерименту (ч. 1 ст. 240 КПК України), освідчування особи (ч.1 ст. 241 КПК України). Опосередковано робимо висновок про наявність мети з наступних формулювань: якщо для з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження, необхідні спеціальні знання (ч. 1 ст. 242 Підстави проведення експертизи); у разі необхідності отримання зразків для проведення експертизи (ч. 1 ст. 245 Отримання зразків для експертизи). Мета проведення таких слідчих (розшукових) дій, як допит (ст. 224 КПК України), пред'явлення для впізнання (ст. 228-232 КПК України), огляд трупа(ст. 238 КПК України), огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією (ст. 239 КПК України), зняття показань технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото-, кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото-, кінозйомки, відеозапису (ст. 245-1 КПК України) взагалі не вказана у відповідних нормах кримінального процесуального закону.

Також слід вказати, що не у всіх випадках в меті проведення слідчої розшукової дії чітко виписані фактичні підстави для проведення окремої слідчої (розшукової) дії, а для багатьох слідчих (розшукових) дій фактична підстава їх проведення законом взагалі ніяк не визначена.

Така позиція законодавця не дає уявлення про характер цих підстав, їх інформаційної природи, дозволяє вважати, що фактичною підставою

проведення слідчої (розшукової) дії можуть бути будь-які дані (і докази, і інша інформація, отримана як процесуальним, так і непроцесуальним шляхом), що підтверджують, що внаслідок слідчої (розшукової) дії можуть бути отримані відомості, що мають значення для правильного вирішення кримінального провадження, а критерієм оцінки таких даних як можливої підстави для проведення слідчої (розшукової) дії є тільки їх достатність.

Ми не можемо погодитися з думками про те, що фактичні підстави проведення слідчої (розшукової) дії можуть бути встановлені виключно доказами, отриманими в порядку, передбаченому кримінальним процесуальним законом. Вважаємо, що підставами для проведення слідчих (розшукових) дій можуть бути також відомості, отримані в сукупності як за результатами проведення процесуальних дій, метою яких є отримання доказів, так і за результатами процесуальних дій, які за своєю природою не мають на меті отримання доказів (наприклад, вилучення окремих предметів, речей під час проведення тимчасового доступу дає підстави для проведення огляду). Саме вони, що містяться в матеріалах кримінального провадження повинні бути представлені суду для вирішення питання про проведення, наприклад, обшуку чи обґрунтованості його проведення без рішення суду в порядку ч. 3 ст. 233 КПК України. Такі фактичні підстави є юридично невразливими, оскільки вони сформовані в повній відповідності з вимогами КПК України. Решта слідчих (розшукових) дій, проведення яких можливе на підставі не процесуальної інформації, мають у своїй основі юридично вразливі фактичні підстави.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, можемо запропонувати наступне визначення фактичних підстав проведення слідчих (розшукових) дій, під якими розуміти наявність достатніх фактичних даних, що отримані за результатами проведення процесуальних дій, під час яких отримана заява (повідомлення) про вчинене кримінальне правопорушення, здійснено вилучення предметів та документів

(тимчасовий доступ до речей і документів, затримання), отримано інші докази (слідчі (розшукові), негласні слідчі (розшукові) дії) та дають можливість обґрунтовано вважати, що під час проведення такої слідчої (розшукової) дії будуть отримані нові або підтвержені наявні докази, що мають значення для кримінального провадження.

Література

1. Шейфер С.А. Следственные действия. Основания, процессуальный порядок и доказательственное значение. М., 2004. 192 с.
2. Аркуша Л. І. Поняття, система та підстави проведення негласних слідчих (розшукових) дій. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2013. № 3. С. 141-144.
3. Берназ В. О. Рішення слідчого (криміналістичний, процесуальний та психологічний аспект) / Берназ В. О., Смоков С. М. Одеса, 2005. 151 с.
4. Капліна О. В. Проблеми вдосконалення нормативного регулювання проведення слідчих (розшукових) дій. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. № 1. С. 40-48.
5. Погорецький М. М. Гарантії адвокатської таємниці при провадженні слідчих (розшукових) дій. *Юрист України*. 2014. № 4. С. 122-129.
6. Сергеева Д.Б. Правові та фактичні підстави провадження негласних слідчих (розшукових) дій. *Вісник кримінального судочинства*. № 4. 2017. С. 56-65.
7. Смоков С. М. Участь понятих у слідчих (розшукових) діях на стадії досудового розслідування. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 2. С. 101-106.
8. Старенький О. С. Законодавчі нововведення щодо процесуального порядку провадження окремих слідчих (розшукових) дій як засобів отримання доказів у досудовому розслідуванні. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 4. С. 82-93.

9. Тагієв С. Р. Підстави проведення негласних слідчих (розшукових) дій. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки.* 2015. № 2(1). С. 233-239.
10. Словник української мови: в 11 томах. Том 10, 1979. 658с.
11. Факт. *Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії.* URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%B0%D0%BA%D1%82>
12. Філософський енциклопедичний словник : енциклопедія / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди ; голов. ред. В. І. Шинкарук. Київ : Абрис, 2002. 742 с.
13. Information Modeling and Relational Databases (The Morgan Kaufmann Series in Data Management Systems) 2nd Edition (March 17, 2008). (eng) 976 с.
14. Definitions of Fact, Theory, and Law in Scientific Work. URL: <https://web.archive.org/web/20160521074258/http://ncse.com/evolution/education/definitions-fact-theory-law-scientific-work>
15. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. / С.Е. Важинський, Т.І. Щербак. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка. 2016. 260 с.
16. Юридичний словник. За ред. Б.М. Бабія, В.М. Корецького, В.В. Цветкова. К. 1974. 848 с.
17. Карпушин С.Ю. Загальні вимоги до проведення слідчих (розшукових) дій. *Науковий вісник Херсонського державного університету.* Випуск 3. Том 3. 2015. С. 112-115.
18. Кримінальний процес: підручник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін.; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р.М. Шехавцова, В. В. Луцика. Львів: ЛьВДУВС, 2019. Ч. 2. 616 с.
19. Стратонов В. М., Стратонова О. В. Окремі проблеми слідчих (розшукових) дій. *Науковий вісник Львівської комерційної академії. Серія : Юридична.* 2015. Вип. 1. С. 174-186.

20. Нескоромний Д.А. Негласні слідчі (розшукові) дії: юридичні та фактичні підстави їх провадження. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. №2. 2015. С.303-312.
21. Складання кримінальних процесуальних документів на стадії досудового розслідування: навч. посібник / Р.І. Благута, А.-М. Ю. Ангеленюк, Ю.В. Гуцуляк та ін. Львів: ЛьВДУВС, 2018. 384 с.

References

1. Sheyfer S.A. Sledstvennyie deystviya. Osnovaniya, protsessualnyi poryadok i dokazatelstvennoe znachenie. M., 2004. 192 s.
2. Arkusha L. I. Poniattia, systema ta pidstavy provedennia nehlasnykh slidchykh (rozshukovykh) dii. *Pivdennoukrainskyi pravnychi chasopys*. 2013. № 3. S. 141-144.
3. Bernaz V. O. Rishennia slidchoho (kryminalistychnyi, protsesualnyi ta psykholohichnyi aspekt) / Bernaz V. O., Smokov S. M. Odesa, 2005. 151 s.
4. Kaplina O. V. Problemy vdoskonalennia normatyvnoho rehuliuвання provedennia slidchykh (rozshukovykh) dii. *Visnyk kryminalnoho sudochynstva*. 2015. № 1. S. 40-48.
5. Pohoretskyi M. M. Harantii advokatskoi taiemnytsi pry provadzhenni slidchykh (rozshukovykh) dii. *Yuryst Ukrainy*. 2014. № 4. S. 122-129.
6. Serhieieva D.B. Pravovi ta faktychni pidstavy provadzhennia nehlasnykh slidchykh (rozshukovykh) dii. *Visnyk kryminalnoho sudochynstva*. № 4. 2017. S. 56-65.
7. Smokov S. M. Uchast poniatykh u slidchykh (rozshukovykh) diiakh na stadii dosudovoho rozsliduvannia. *Visnyk kryminalnoho sudochynstva*. 2017. № 2. S. 101-106.
8. Starenkyi O. S. Zakonodavchi novovvedennia shchodo protsesualnoho poriadku provadzhennia okremykh slidchykh (rozshukovykh) dii yak

- zasobiv otrymannia dokaziv u dosudovomu rozsliduvanni. Visnyk kryminalnoho sudochynstva. 2017. № 4. S. 82-93.
9. Tahiiiev S. R. Pidstavy provedennia nehlasnykh slidchykh (rozshukovykh) dii. Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Yurydychni nauky. 2015. № 2(1). S. 233-239.
 10. Slovnyk ukrainskoi movy: v 11 tomakh. Tom 10, 1979. 658s.
 11. Fakt. Material z Vikipedii — vilnoi entsyklopedii. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%B0%D0%BA%D1%82>
 12. Filosofskiy entsyklopedychniy slovnyk : entsyklopedyia / NAN Ukrainy, Int filozofii im. H. S. Skovorody ; holov. red. V. I. Shynkaruk. Kyiv : Abrys, 2002. 742 s.
 13. Information Modeling and Relational Databases (The Morgan Kaufmann Series in Data Management Systems) 2nd Edition (March 17, 2008). (eng) 976 c.
 14. Definitions of Fact, Theory, and Law in Scientific Work. URL: <https://web.archive.org/web/20160521074258/http://ncse.com/evolution/education/definitions-fact-theory-law-scientific-work>
 15. Metodyka ta orhanizatsiia naukovykh doslidzhen : Navch. posib. / S.E. Vazhynskiy, T.I. Shcherbak. Sumy: SumDPU imeni A. S. Makarenka. 2016. 260 c.
 16. Iurydychniy slovnyk. Za red. B.M. Babiia, V.M. Koretskoho, V.V. Tsvietkova. K. 1974. 848 c.
 17. Karpushyn S.Iu. Zahalni vymohy do provedennia slidchykh (rozshukovykh) dii. Naukovyi visnyk Khersnoskoho derzhavnoho universytetu. Vypusk 3. Tom 3. 2015. S. 112-115.
 18. Kryminalnyi protses: pidruchnyk / R. I. Blahuta, Yu. V. Hutsuliak, O. M. Dufeniuk ta in.; za zah. red. A. Ya. Khytry, R.M. Shekhavtsova, V. V. Lutsyka. Lviv: LvDUVS, 2019. Ch. 2. 616 s.

19. Stratonov V. M., Stratonova O. V. Okremi problemy slidchykh (rozshukovykh) dii. Naukovyi visnyk Lvivskoi komertsiinoi akademii. Seriiia : Yurydychna. 2015. Vyp. 1. S. 174-186.
20. Neskoromnyi D.A. Nehlasni slidchi (rozshukovi) dii:iurydychni ta faktychni pidstavy yikh provadzhennia. Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav . №2. 2015. S.303-312.
21. Skladannia kryminalnykh protsesualnykh dokumentiv na stadii dosudovoho rozsliduvannia: navch. posibnyk / R.I. Blahuta, A.-M. Yu. Anheleniuk, Yu.V. Hutsuliak ta in. Lviv: LvDUVS, 2018. 384 s.